

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾

z dnia 2014 r.

**w sprawie wprowadzenia programu kontroli oraz mającego na celu wczesne wykrycie
zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat
tej choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej**

Na podstawie art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wprowadza się „Program kontroli oraz mający na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej” na 2014 r., który jest określony w załączniku do rozporządzenia.

§ 2. Program, o którym mowa w § 1, stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. Nr 248, poz. 1486).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 47, poz. 278, Nr 60, poz. 372 i Nr 78, poz. 513, z 2013 r. poz. 1287 oraz z 2014 r. poz. 29.

**Program kontroli oraz mający na celu wczesne wykrycie zakażeń
wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na
temat tej choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej**

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska

Choroba: afrykański pomór świń (African swine fever)

Okres realizacji programu: 1 stycznia – 31 grudnia 2014 roku

2. Dane historyczne dotyczące rozwoju epidemiologicznego afrykańskiego pomoru świń

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stwierdzono dwa przypadki afrykańskiego pomoru świń u dzików. W 2007 roku wirus afrykańskiego pomoru świń (ASF) rozprzestrzenił się z pierwotnego ogniska w Gruzji na terytorium Europy Wschodniej. Wirus prawdopodobnie został przeniesiony poprzez odpady kuchenne użyte do karmienia świń, pochodzące ze statku płynącego z Afryki, który zawinął do portu w Poti (Gruzja). Po wprowadzeniu wirusa ASF na kontynent europejski, choroba bardzo szybko rozprzestrzeniła się na terytorium Armenii, Azerbejdżanu oraz Federacji Rosyjskiej. W sierpniu 2012 roku ognisko choroby zostało stwierdzone w południowo-wschodniej części Ukrainy. W czerwcu 2013 roku, białoruskie władze weterynaryjne potwierdziły wykrycie afrykańskiego pomoru świń we wsi Czapuń w obwodzie grodzieńskim, 170 km od granicy z Rzeczpospolitą Polską oraz w Witebsku w północno - wschodniej części Białorusi, 450 km od granicy z Rzeczpospolitą Polską. W styczniu 2014 roku na terytorium Litwy stwierdzono dwa przypadki wirusa ASF u dzików, natomiast w lutym 2014 roku dwa przypadki ASF u dzików na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Istnieje duże prawdopodobieństwo dalszego szerzenia się wirusa, w szczególności wśród zwierząt wolno żyjących w krajach nadbałtyckich i na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z uwagi na duże kompleksy leśne na granicy między państwami nadbałtyckimi a Białorusią oraz znaczący ruch osobowy i tranzytowy między tymi państwami, zwiększający ryzyko nielegalnego

przewiezienia produktów żywnościowych skażonych wirusem lub przeniesienia wirusa poprzez środki transportu lub podróży.

Od 2011 roku na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej prowadzony jest monitoring w kierunku ASF. Badania monitoringowe w kierunku wykrycia ASF prowadzone były w pasie przygranicznym o szerokości 40 km (wzdłuż granicy północnej z Obwodem Kaliningradzkim i wschodniej z Litwą, Białorusią i Ukrainą) obejmującym części województw: warmińsko - mazurskiego, podlaskiego, lubelskiego, mazowieckiego i podkarpackiego. Próbki pobierane były od padłych świń (na podstawie analizy ryzyka) oraz padłych i odstrzelonych dzików. Od lipca 2013 roku w strefie I, a od października 2013 roku w strefie II i III badania w kierunku wykrycia ASF prowadzone były zgodnie z programem mającym na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń oraz poszerzenie wiedzy na temat ryzyka wystąpienia tej choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na rok 2013, wprowadzonym w życie rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 17 stycznia 2014 r. w sprawie wprowadzenia programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń oraz poszerzenie wiedzy na temat ryzyka wystąpienia tej choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 115).

3. Opis programu

Zgodnie z art. 41 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342, z późn. zm.), ASF należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej program wprowadzany jest w drodze rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, po jego zatwierdzeniu przez Komisję Europejską.

Szacowane ogólne koszty realizacji programu kontroli oraz mającego na celu wczesne wykrycie występowania zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w roku 2014 wynoszą 38 682 515,92 zł (9 670 628,98 euro). Z ogólnej sumy szacowanych kosztów programu, Rzeczypospolita Polska będzie wnioskowała o współfinansowanie ze środków UE w odniesieniu do kosztów kwalifikowalnych w wysokości 26 372 256,72 zł (6 593 061,68 euro). Wszystkie szacunkowe koszty programu zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie

budżetowej na rok 2014 (Dz. U. poz. 162), w ramach limitu wydatków właściwej części budżetowej.

Szacunkowe koszty realizacji programu w 2014 roku wyrażone w złotych zostały przeliczone na euro według prognozowanego kursu euro zawartego w „Wytocznych dotyczących stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw – aktualizacja listopad 2013 rok” z dnia 5 listopada 2013 r. opublikowanych przez Ministerstwo Finansów.

Finansowanie programu odbywa się ze środków budżetowych określonych w części 83 – rezerwy celowe, działu 758 – różne rozliczenia, rozdziału 75818 – rezerwy ogólne i celowe poz. 12, przeznaczonej na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt (w tym finansowanie programów zwalczania chorób zakaźnych zwierząt), badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach, finansowanie zadań zleconych przez Komisję Europejską oraz dofinansowanie kosztów realizacji zadań Inspekcji Weterynaryjnej, oraz w części 85 – budżety wojewodów działu 010 – rolnictwo i łowiectwo, rozdziału 01022 – zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego w ustawie budżetowej na rok 2014.

3.1. Cel programu

Celem programu jest ochrona terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz terytorium Unii Europejskiej przed rozprzestrzenianiem się wirusa ASF. Program obejmuje działania nakierowane na kontrolę oraz zapobieganie rozprzestrzenianiu się wirusa, poprzez:

- 1) badania laboratoryjne przeprowadzane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- zakup mobilnych urządzeń służących do unieszkodliwienia zwłok zwierząt podejrzanych lub zakażonych afrykańskim pomorem świń;
- 2) ubój lub zabicie świń w strefie IA, w przypadku wystąpienia choroby u dzików (na podstawie art. 44 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt);
- 3) nadzór bierny nad gospodarstwami na terytorium całej Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) wzmocnienie środków bioasekuracji na drogowych przejściach granicznych z Białorusią (drogowe przejścia graniczne w: Kuźnicy Białostockiej, Bobrownikach, Kukurykach, Terespolu) i Ukrainą (drogowe przejście graniczne w Dorohusku);

5) prowadzenie kampanii informacyjnej dla podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną przez Inspekcję Weterynaryjną, związaną z produkcją żywności pochodzenia zwierzęcego oraz pasz, rolników, myśliwych, władz samorządowych oraz społeczeństwa, mającej za zadanie podnieść świadomość oraz uwrażliwić społeczeństwo na zagrożenie, jakie wynika z wystąpienia przypadków ASF na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

6) prowadzenie szkoleń dla podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną przez Inspekcję Weterynaryjną, związaną z produkcją żywności pochodzenia zwierzęcego, pasz oraz rolników i myśliwych mających za zadanie przekazać wiedzę odnośnie afrykańskiego pomoru świń.

3.2. Realizacja programu

3.2.1. Podział terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na strefy wg kryterium zagrożenia wystąpienia ASF

Strefa I A – obszar objęty ograniczeniami i obszar ochronny

Do strefy I A należą powiaty lub części powiatów określone w decyzji wykonawczej Komisji 2014/178/UE z dnia 27 marca 2014 roku w sprawie środków kontroli w zakresie zdrowia zwierząt w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń w niektórych państwach członkowskich (Dz. Urz. UE L 95 z 29.03.2014, str. 47).

Liczba stad oraz pogłowie świń w strefie IA - dane ARiMR z dnia 1 kwietnia 2014 roku

województwo	powiat	gmina	liczba świń	liczba stad
podlaskie	augustowski	Augustów, miasto Augustów	2 640	103
podlaskie	augustowski	Bargłów Kościelny	857	111
podlaskie	augustowski	Lipsk	2 218	288
podlaskie	augustowski	Nowinka	319	44
podlaskie	augustowski	Płaska	57	15
podlaskie	augustowski	Sztabin	725	131
podlaskie	białostocki	Choroszcz	4 809	61
podlaskie	białostocki	Czarna Białostocka	881	31
podlaskie	białostocki	Dobrzyniewo Duże	247	16
podlaskie	białostocki	Gródek	50	16
podlaskie	białostocki	Juchnowiec Kościelny	4 835	73
podlaskie	białostocki	Michałowo	410	27
podlaskie	białostocki	Supraśl	27	5
podlaskie	białostocki	Suraż	871	56
podlaskie	białostocki	Turośń Kościelna	1 595	78

podlaskie	białostocki	Tykocin	1 956	107
podlaskie	białostocki	Wasilków	105	6
podlaskie	białostocki	Zabłudów	6 704	48
podlaskie	Białystok	miasto Białystok	437	8
podlaskie	bielski	Bielsk Podlaski, miasto Bielsk Podlaski	10 600	142
podlaskie	bielski	Orla	13 685	33
podlaskie	bielski	Wyszki	3 478	99
podlaskie	hajnowski	Białowieża	0	0
podlaskie	hajnowski	Czyże	463	59
podlaskie	hajnowski	Dubicze Cerkiewne	1 768	50
podlaskie	hajnowski	Hajnówka	3 630	52
podlaskie	hajnowski	Narew	419	39
podlaskie	hajnowski	Narewka	47	17
podlaskie	moniecki	Goniądz	12 459	143
podlaskie	moniecki	Jasionówka	4 631	120
podlaskie	moniecki	Jaświły	10 038	284
podlaskie	moniecki	Knyszyn	10 338	73
podlaskie	moniecki	Krypno	2 012	42
podlaskie	moniecki	Mońki	29 402	363
podlaskie	sejneński	Giby	2 226	131
podlaskie	sejneński	Krasnopol	5 685	194
podlaskie	sejneński	Puńsk	7 756	158
podlaskie	sejneński	Sejny, miasto Sejny	17 045	340
podlaskie	sokólski	Dąbrowa Białostocka	8 700	489
podlaskie	sokólski	Janów	4 779	163
podlaskie	sokólski	Korycin	3 246	132
podlaskie	sokólski	Krynki	173	17
podlaskie	sokólski	Kuźnica	344	50
podlaskie	sokólski	Nowy Dwór	2 484	230
podlaskie	sokólski	Sidra	1 966	145
podlaskie	sokólski	Sokółka	1 197	163
podlaskie	sokólski	Suchowola	4 674	286
podlaskie	sokólski	Szudziałowo	752	82
podlaskie	suwalski	Raczki	8 640	198
podlaskie	suwalski	Suwałki, miasto Suwałki	11 463	170
podlaskie	suwalski	Szypliszki	4 638	141
razem			218 481	5 829

Strefa I B – obszar wzmożonego nadzoru

Do strefy I B zalicza się następujące powiaty:

1. W województwie warmińsko – mazurskim:
 - powiat gołdapski.

2. W województwie podlaskim:
 - w powiecie suwalskim gminy: Bakalarzewo, Filipów, Przerośl, Jeleniewo, Rutka-Tartak i Wiżajny;
 - w powiecie bielskim gminy: Rudka, Brańsk, Boćki;
 - w powiecie hajnowskim gminy: Kleszczele, Czeremcha;
 - powiat siemiatycki.
3. W województwie mazowieckim:
 - powiat łosicki;
 - powiat siedlecki, Siedlce;
 - powiat sokołowski.
4. W województwie lubelskim:
 - powiat włodawski;
 - powiat bialski, miasto Biała Podlaska;
 - powiat radzyński;
 - powiat parczewski;
 - powiat lubartowski;
 - powiat łęczyński;
 - powiat chełmski, miasto Chełm;
 - powiat hrubieszowski;
 - powiat tomaszowski.
5. W województwie podkarpackim:
 - powiat lubaczowski;
 - powiat jarosławski;
 - powiat przemyski, miasto Przemyśl;
 - powiat bieszczadzki.

Strefa II

Do strefy II należą pozostałe powiaty na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

3.2.2. Kontrola stanu zdrowia świń i pobieranie próbek w strefach wyznaczonych zgodnie z pkt 3.2.1

Strefa I A

Na obszarze powiatów lub ich części należących do strefy I A wprowadza się środki kontroli choroby zgodnie z odrębnymi przepisami oraz monitorowanie zdrowia świń i

dzików. W ramach programu posiadacze świń zobowiązani są, aby codziennie rano i wieczorem kontrolować stan zdrowia zwierząt, a każdy przypadek podejrzenia choroby zakaźnej zwierząt zgłaszać niezwłocznie, zgodnie z art. 42 ustawy 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, do organów Inspekcji Weterynaryjnej albo najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej albo wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

Zgodnie z § 2a rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 października 2010 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny (Dz. U. Nr 207, poz. 1370, z późn. zm.), w przypadku wprowadzenia ograniczeń wynikających z ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, dopuszcza się ubój w gospodarstwie objętym ograniczeniem, jeżeli ograniczenie to zostało wprowadzone w związku z wystąpieniem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej afrykańskiego pomoru świń u dzików lub wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń na terytorium państwa trzeciego lub państwa członkowskiego Unii Europejskiej, graniczących z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz jeśli świnię przed ubojem były utrzymywane w gospodarstwie przez 30 dni, a mięso ich zostanie poddane badaniu poubojowemu. Jeżeli w wyniku przeprowadzenia badania poubojowego istnieje podejrzenie wystąpienia afrykańskiego pomoru świń, pobiera się próbki w kierunku ASF.

W trakcie badania przed lub poubojowego w rzeźni, lekarz weterynarii zwraca uwagę na charakterystyczne dla afrykańskiego pomoru świń zmiany, w przypadku podejrzenia pobiera próbki do badań w kierunku ASF oraz postępuje zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie zwalczania afrykańskiego pomoru świń (Dz. U. Nr 158, poz. 1658).

Poza działaniami opisanymi powyżej, w każdym przypadku zgłoszenia przez właściciela świń sztuki padłej lub zgłoszenia podejrzenia wystąpienia afrykańskiego pomoru świń prowadzone jest badanie kliniczne z pomiarem wewnętrznej ciepłoty ciała świń lub badanie sekcyjne świń znajdujących się w stadzie oraz w razie konieczności pobierane są próbki do badań laboratoryjnych.

Z obszaru każdego powiatu lub jego części położonego w strefie IA urzędowy lekarz weterynarii pobiera próbki:

- 1.1) od świń padłych, u których nie można wykluczyć zakażenia wirusem afrykańskiego pomoru świń;
- 1.2) od świń, które wykazują nietypowe objawy kliniczne, na podstawie których niemożliwe jest postawienie diagnozy;
- 1.3) od świń:
 - a) wykazujących objawy chorobowe wraz z gorączką we wszystkich kategoriach produkcyjnych
lub
 - b) z gorączką i wykazujące objawy zespołu krwotocznego: punkcikowate wybroczyny i wylewy krwotoczne szczególnie w węzłach chłonnych, nerkach, śledzionie (która jest powiększona i ciemna, szczególnie w ostrej formie), pęcherzu moczowym i owrzodzenia w pęcherzyku żółciowym;
- 1.4) od świń poddanych ubojowi na użytek własny, w przypadku określonym w § 2a ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 października 2010 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny;
- 1.5) od każdego padłego (z uwzględnieniem zwierząt zabitych podczas wypadków drogowych) i każdego odstrzelonego dzika; jednocześnie każda tusza odstrzelonego dzika powinna być oznakowana poprzez określenie numeru kolejnego tuszy, określenie koła łowieckiego, miejscowości i daty pozyskania tuszy.

Strefa I B

W strefie I B próbki do badań laboratoryjnych, mających na celu kontrolę oraz wczesne wykrycie afrykańskiego pomoru świń i poszerzenie wiedzy na temat ryzyka wystąpienia tej choroby, pobierane są w następujący sposób.

Z obszaru każdego powiatu lub jego części położonego w strefie I B, po uzyskaniu zgłoszenia zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, urzędowy lekarz weterynarii pobiera próbki:

- 1.1) od świń w przypadku, gdy padnięcia w stadzie wynoszą:
 - u prosiąt – powyżej 20%,
 - u warchlaków – powyżej 10%,
 - u tuczników – powyżej 5%;

pobranie próbek do badań poprzedzone jest kontrolą stanu zdrowia zwierząt w stadzie, w tym badaniem klinicznym stada z pomiarem wewnętrznej ciepłoty ciała świń i badaniem sekcyjnym padłych świń;

próbki pobiera się od świń:

a) wykazujących objawy chorobowe wraz z gorączką lub padłych we wszystkich kategoriach produkcyjnych

lub

b) z gorączką i wykazujące objawy zespołu krwotocznego: punkcikowate wybroczyny i wylewy krwotoczne szczególnie w węzłach chłonnych, nerkach, śledzionie (która jest powiększona i ciemna, szczególnie w ostrej formie), pęcherzu moczowym i owrzodzenia w pęcherzyku żółciowym;

ponadto, w gospodarstwie, w którym pobrano próbki do badań laboratoryjnych przeprowadza się wizytę w celu ponownego wykonania badania klinicznego świń oraz, jeżeli to konieczne, badania sekcyjnego oraz pobrania próbek;

próbki pobiera się od świń:

a) wykazujących objawy chorobowe wraz z gorączką lub padłych we wszystkich kategoriach produkcyjnych

lub

b) z gorączką i wykazujące objawy zespołu krwotocznego: punkcikowate wybroczyny i wylewy krwotoczne szczególnie w węzłach chłonnych, nerkach, śledzionie (która jest powiększona i ciemna, szczególnie w ostrej formie), pęcherzu moczowym i owrzodzenia w pęcherzyku żółciowym;

wyżej wymienione działania przeprowadza się pomiędzy 21 a 30 dniem od daty pierwszego próbkobrania;

1.2) we wszystkich pozostałych przypadkach, w których świnie wykazują nietypowe objawy kliniczne, na podstawie których niemożliwe jest postawienie diagnozy lub objawy wskazujące na podejrzenie zakażenia afrykańskim pomorem świń; pobranie próbek do badań poprzedzone jest kontrolą stanu zdrowia zwierząt w stadzie, w tym badaniem klinicznym stada z pomiarem wewnętrznej ciepłoty ciała świń i również badaniem sekcyjnym padłych świń; próbki pobiera się od świń:

a) wykazujących objawy chorobowe wraz z gorączką lub padłych we wszystkich kategoriach produkcyjnych

lub

b) z gorączką i wykazujące objawy zespołu krwotocznego: punkcikowate wybroczyny i wylewy krwotoczne szczególnie w węzłach chłonnych, nerkach, śledzionie (która jest powiększona i ciemna, szczególnie w ostrej formie), pęcherzu moczowym i owrzodzenia w pęcherzyku żółciowym;

ponadto, w gospodarstwie, w którym pobrano próbki do badań laboratoryjnych, przeprowadza się wizytę w celu ponownego wykonania badania klinicznego świń oraz, jeżeli to konieczne, badania sekcyjnego oraz pobrania próbek; próbki pobiera się od świń:

a) wykazujących objawy chorobowe wraz z gorączką lub padłych we wszystkich kategoriach produkcyjnych

lub

b) z gorączką i wykazujące objawy zespołu krwotocznego: punkcikowate wybroczyny i wylewy krwotoczne szczególnie w węzłach chłonnych, nerkach, śledzionie (która jest powiększona i ciemna, szczególnie w ostrej formie), pęcherzu moczowym i owrzodzenia w pęcherzyku żółciowym;

wyżej wymienione działania przeprowadza się pomiędzy 21 a 30 dniem od daty pierwszego próbkobrania.

1.3) od każdego padłego dzika (z uwzględnieniem zwierząt zabitych podczas wypadków drogowych);

1.4) o ile to możliwe, od 10% odstrzelonych dzików z terenu obwodu łowieckiego na obszarze powiatu, w którym liczba dzików wynosi co najmniej 2 osobniki na 1 km²;

1.5) o ile to możliwe, od 5% odstrzelonych dzików z terenu obwodu łowieckiego na obszarze powiatu, w którym liczba dzików nie przekracza 2 osobników na 1 km²;

próbki, o których mowa w pkt 1.4 i 1.5, pobiera się w pierwszej kolejności od dzików, które wykazywały objawy chorobowe.

Strefa II

W strefie II próbki do badań laboratoryjnych pobierane są w następujący sposób.

Z obszaru każdego powiatu położonego w strefie II, po uzyskaniu zgłoszenia zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, urzędowy lekarz weterynarii pobiera próbki:

1.1) od świń w przypadku, gdy padnięcia w stadzie wynoszą:

- u prosiąt – powyżej 20%,
- u warchlaków – powyżej 10%,
- u tuczników – powyżej 5%;

pobranie próbek do badań poprzedzone jest kontrolą stanu zdrowia zwierząt w stadzie, w tym badaniem klinicznym stada z pomiarem wewnętrznej ciepłoty ciała świń i również badaniem sekcyjnym padłych świń; próbki pobiera się od świń:

a) wykazujących objawy chorobowe wraz z gorączką lub padłych we wszystkich kategoriach produkcyjnych

lub

b) z gorączką i wykazujące objawy zespołu krwotocznego: punkcikowate wybroczyny i wylewy krwotoczne szczególnie w węzłach chłonnych, nerkach, śledzionie (która jest powiększona i ciemna, szczególnie w ostrej formie), pęcherzu moczowym i owrzodzenia w pęcherzyku żółciowym;

ponadto, w gospodarstwie, w którym pobrano próbki do badań laboratoryjnych przeprowadza się wizytę w celu ponownego wykonania badania klinicznego świń oraz, jeżeli to konieczne badania sekcyjnego oraz pobrania próbek; próbki pobiera się od świń:

a) wykazujących objawy chorobowe wraz z gorączką lub padłych we wszystkich kategoriach produkcyjnych

lub

b) z gorączką i wykazujące objawy zespołu krwotocznego: punkcikowate wybroczyny i wylewy krwotoczne szczególnie w węzłach chłonnych, nerkach, śledzionie (która jest powiększona i ciemna, szczególnie w ostrej formie), pęcherzu moczowym i owrzodzenia w pęcherzyku żółciowym;

wyżej wymienione działania przeprowadza się powtórnie pomiędzy 21 a 30 dniem od daty pierwszego próbkobrania.

- 1.2) we wszystkich pozostałych przypadkach, w których świnię wykazują nietypowe objawy kliniczne, na podstawie których niemożliwe jest postawienie diagnozy lub objawy wskazujące na podejrzenie zakażenia afrykańskim pomorem świń; pobranie próbek do badań poprzedzone jest kontrolą stanu zdrowia zwierząt w stadzie, w tym badaniem klinicznym stada z pomiarem wewnętrznej ciepłoty ciała świń i również badaniem sekcyjnym padłych świń; próbki pobiera się od świń:

a) wykazujących objawy chorobowe wraz z gorączką lub padłych we wszystkich kategoriach produkcyjnych

lub

b) z gorączką i wykazujące objawy zespołu krwotocznego: punkcikowate wybroczyny i wylewy krwotoczne szczególnie w węzłach chłonnych, nerkach, śledzionie (która jest powiększona i ciemna, szczególnie w ostrej formie), pęcherzu moczowym i owrzodzenia w pęcherzyku żółciowym;

ponadto, w gospodarstwie, w którym pobrano próbki do badań laboratoryjnych przeprowadza się wizytę w celu ponownego wykonania badania klinicznego świń oraz jeżeli to konieczne badania sekcyjnego oraz pobrania próbek; próbki pobiera się od świń:

a) wykazujących objawy chorobowe wraz z gorączką lub padłych we wszystkich kategoriach produkcyjnych

lub

b) z gorączką i wykazujące objawy zespołu krwotocznego: punkcikowate wybroczyny i wylewy krwotoczne szczególnie w węzłach chłonnych, nerkach, śledzionie (która jest powiększona i ciemna, szczególnie w ostrej formie), pęcherzu moczowym i owrzodzenia w pęcherzyku żółciowym;

wyżej wymienione działania przeprowadza się pomiędzy 21 a 30 dniem od daty pierwszego próbkobrania;

1.3) od każdego padłego dzika (z uwzględnieniem zwierząt zabitych podczas wypadków drogowych).

3.2.3. Rodzaj pobieranych próbek, przesyłanie próbek do badań laboratoryjnych oraz wykonywanie badań laboratoryjnych

Rodzaj pobieranych próbek do badań laboratoryjnych mających na celu kontrolę oraz wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby od żywych, padłych, ubitych świń oraz padłych i odstrzelonych dzików określone są w rozdziale V lit. b załącznika do decyzji Komisji Europejskiej 2003/422/WE z dnia 26 maja 2003 r. zatwierdzającej podręcznik diagnostyczny dotyczący afrykańskiego pomoru świń (Dz. Urz. WE L 143 z 11.06.2003, str. 35, Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 39, str. 59).

Do badania pobiera się próbki krwi od żywych świń, a w innych przypadkach migdałki, węzły chłonne (żołądkowe, wątrobowe, podżuchwowe, zagardłowe), śledzionę, nerki, tkankę płucną i jeżeli to możliwe – krew. W przypadku zwłok zwierząt w daleko posuniętym stanie rozkładu można pobrać kość długą lub mostek.

W strefie I A próbki pobrane od żywych, padłych i ubitych świń oraz odstrzelonych dzików bada się metodą PCR oraz ELISA. Próbki pobrane od padłych dzików bada się metodą PCR oraz, jeżeli możliwe jest pobranie odpowiednich próbek do badań, metodą ELISA.

Próbki pobrane od żywych i padłych świń (strefa I B oraz strefa II) oraz odstrzelonych dzików (strefa I B) bada się metodą PCR. Próbki pobrane od padłych dzików bada się metodą PCR oraz, jeśli możliwe jest pobranie odpowiednich próbek do badań, metodą ELISA.

Wszystkie badania laboratoryjne przeprowadzane w ramach programu wykonywane są w laboratoriach wyznaczonych przez Głównego Lekarza Weterynarii, zgodnie z art. 25 ust. 3 i 5 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2010 r. Nr 112, poz. 744, z późn. zm.).

3.2.4. Inne działania podejmowane w strefie I A

Po stwierdzeniu afrykańskiego pomoru świń u dzika powiatowy lekarz weterynarii zarządza środki kontroli choroby, zgodnie z przepisami o zwalczaniu afrykańskiego pomoru świń.

Ponadto w gospodarstwach położonych w wyznaczonym przez niego obszarze o promieniu 10 km wokół przypadku afrykańskiego pomoru świń u dzika powiatowy lekarz weterynarii może:

- 1) przeprowadzić badanie kliniczne świń;
- 2) dokonać indywidualnego oznakowania świń;
- 3) pobrać próbki do badań od świń;
- 4) po przeprowadzeniu analizy ryzyka nakazać ubój lub zabicie świń.

3.3. Wzmocnienie środków bioasekuracji na drogowych przejściach granicznych z Białorusią i Ukrainą

Wzmocnienie środków bioasekuracji polega na:

- 1) wyłożeniu mat dezynfekcyjnych dla wjeżdżających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pojazdów w celu dezynfekcji kół tych pojazdów;

- 2) dokonywaniu, w miarę potrzeb, przy wcześniejszym zapewnieniu dostępu do właściwych urzędów, pełnego oczyszczania i dezynfekcji pojazdów do przewozu zwierząt, wjeżdżających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z decyzją wykonawczą Komisji 2013/426/UE z dnia 5 sierpnia 2013 r. w sprawie środków mających na celu zapobieżenie wprowadzaniu do Unii wirusa afrykańskiego pomoru świń z niektórych państw trzecich lub części terytorium państw trzecich, w których potwierdzono obecność choroby, oraz uchylającą decyzję 2011/78/UE (Dz. Urz. UE L 211 z 07.08.2013, str. 5) oraz decyzją wykonawczą 2014/84/UE z dnia 12 lutego 2014 r. zmieniającą decyzję wykonawczą 2013/426/UE w sprawie środków mających na celu zapobieżenie wprowadzaniu do Unii wirusa afrykańskiego pomoru świń z niektórych państw trzecich lub części terytorium państw trzecich, w których potwierdzono obecność choroby, oraz uchylającą decyzję 2011/78/UE (Dz. Urz. UE L 44 z 14.02.2014, str. 53);
- 3) utrzymaniu w odpowiednim stanie technicznym oraz funkcjonalnym (uzupełnianie środków dezynfekcyjnych) ww. środków bioasekuracji;
- 4) informowaniu podróżnych o zakazach i nakazach związanych z zagrożeniem wystąpienia ASF na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej m.in. poprzez umieszczone na przejściach granicznych banery informacyjne.

3.4. Zakup mobilnych urządzeń służących do unieszkodliwiania zwłok zwierzęcych podejrzanych lub zakażonych afrykańskim pomorem świń

W ramach programu zostaną zakupione trzy mobilne urządzenia służące do utylizacji zwłok zwierząt takich jak: padłe dziki i padłe świny. Urządzenia te mogą być także stosowane w przypadku konieczności utylizacji zwłok świń zabitych zgodnie z punktem 3.2.4 programu.

3.5. Przeprowadzenie kampanii informacyjnej dla podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną przez Inspekcję Weterynaryjną, związaną z produkcją żywności pochodzenia zwierzęcego oraz pasz, rolników, myśliwych, władz samorządowych oraz społeczeństwa

W ramach programu publikuje się ulotki zawierające następujące dane: opis choroby oraz jej objawy, informację o sposobie rozprzestrzeniania się choroby, instrukcję postępowania posiadacza zwierząt w związku z podejrzeniem lub wystąpieniem choroby, informację o przysługujących odszkodowaniach, bioasekuracji, zakazie karmienia świń

odpadami gastronomicznymi oraz właściwym zagospodarowaniu zwłok. Druk ulotek odbywa się w drukarniach, a ich dystrybucja za pośrednictwem terenowych organów Inspekcji Weterynaryjnej. Ulotki dystrybuje się na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, podczas wykonywanych kontroli, wśród podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną związaną z produkcją żywności pochodzenia zwierzęcego, pasz oraz posiadaczy świń (w ramach m.in. wizyt w stadach wraz z przeprowadzeniem szkoleń indywidualnych). Dodatkowo, ulotki dystrybuje się wśród myśliwych, w tym kół łowieckich, sołtysów, wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Informacje o istniejącym zagrożeniu przekazywane są również poprzez:

1) banery informacyjne ustawione na wyznaczonych przejściach granicznych w strefie I;

2) media w postaci m.in.: audycji informacyjnych, w których przekazuje się informacje na temat choroby oraz ewentualnych dróg jej rozprzestrzeniania, a także informacje o postępowaniu w przypadku podejrzenia lub wystąpienia choroby, bioasekuracji w gospodarstwie, zakazie karmienia świń odpadami gastronomicznymi oraz o właściwym zagospodarowaniu zwłok.

3.6. Przeprowadzenie szkoleń dla podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną przez Inspekcję Weterynaryjną, związaną z produkcją żywności pochodzenia zwierzęcego, pasz oraz rolników i myśliwych

W ramach programu przeprowadzane są grupowe szkolenia dla podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną przez Inspekcję Weterynaryjną, związaną z produkcją żywności pochodzenia zwierzęcego, pasz, a także rolników i myśliwych. Mają one za zadanie przekazać wiedzę odnośnie afrykańskiego pomoru świń. Dodatkowo, na obszarze strefy I zostaną przeprowadzone indywidualne szkolenia u części rolników w gospodarstwach. Tematyka szkoleń będzie obejmować m.in.: objawy choroby, zgłaszanie podejrzeń choroby, postępowanie po zgłoszeniu podejrzenia choroby, zasady wyłacania odszkodowań, bioasekurację w gospodarstwie, informację o zakazie karmienia świń odpadami gastronomicznymi oraz o właściwym zagospodarowaniu zwłok.

4. Środki przewidziane programem

4.1. Podsumowanie środków przewidzianych programem

Działania podejmowane w związku z realizacją programu:

2014 rok

kontrola, nadzór

badania

inne (np. środki bioasekuracji, kampania informacyjna, szkolenia, ubój lub zabicie świń, zakup urządzeń mobilnych do unieszkodliwiania zwłok zwierząt)

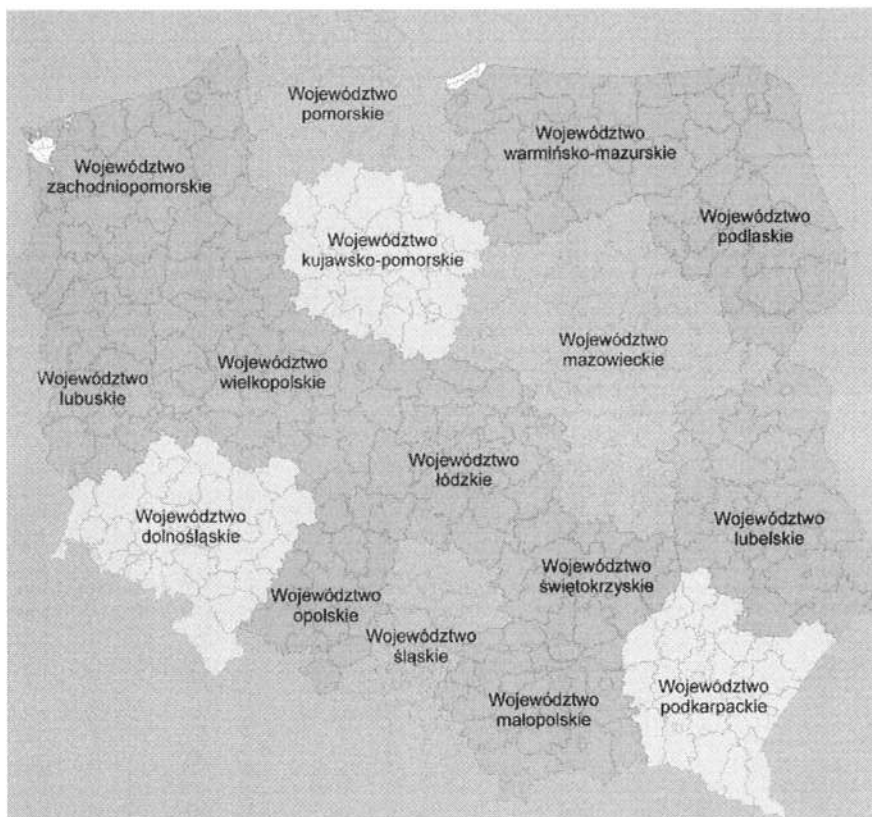
4.2. Władza centralna odpowiedzialna za nadzór i koordynację realizowanego programu

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu mającego na celu wykrycie występowania zakażeń czynnikami wywołującymi choroby zakaźne zwierząt oraz poszerzenie wiedzy na temat ryzyka wystąpienia takich chorób. W przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

Odpowiedzialność terenowych organów Inspekcji Weterynaryjnej za realizację programów określona została w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej oraz w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

4.3. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których program będzie realizowany

Program wprowadza się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Programem jest objętych 16 województw, w skład, których wchodzi 314 powiatów oraz 66 miast na prawach powiatów.

Rys. 1. Podział administracyjny Rzeczypospolitej Polskiej

4.4. Opis środków przewidzianych w programie

4.4.1. Powiadomienie o afrykańskim pomorze świń

Zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt w przypadku podejrzenia wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt, posiadacz zwierząt jest zobowiązany do niezwłocznego zgłoszenia podejrzenia choroby. Obowiązek ten realizują również osoby mające kontakt ze zwierzętami, w szczególności przy wykonywaniu obowiązków służbowych lub zawodowych, z tym że lekarz weterynarii wezwany do zwierzęcia w przypadku podejrzenia wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania informuje posiadacza zwierzęcia o obowiązkach określonych w art. 42 ust. 1 ww. ustawy i nadzoruje ich wykonanie do czasu przybycia powiatowego lekarza weterynarii lub osoby przez niego upoważnionej. Zgłoszenia należy dokonać do powiatowego lekarza weterynarii bezpośrednio albo za pośrednictwem najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej lub właściwego miejscowo organu samorządu terytorialnego (wójta, burmistrza, prezydenta miasta).

4.4.2. Zwierzęta i populacja zwierząt objęte programem

Zgodnie z danymi Inspekcji Weterynaryjnej na dzień 31 grudnia 2013 roku pogłowie świń na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wynosiło 11 704 927 sztuk. Liczbę świń w poszczególnych województwach przedstawia tab. 2.

Województwo	Liczba świń
dolnośląskie	224 610
kujawsko-pomorskie	1 457 483
lubelskie	791 617
lubuskie	264 717
łódzkie	1 039 329
małopolskie	195 499
mazowieckie	918 441
opolskie	614 811
podkarpackie	183 398
podlaskie	366 835
pomorskie	577 676
śląskie	365 906
świętokrzyskie	315 796
warmińsko-mazurskie	674 878
wielkopolskie	3 078 671
zachodniopomorskie	635 260
RAZEM	11 704 927

Tab. 2. Liczba świń w poszczególnych województwach na dzień 31 grudnia 2013 r. (źródło: Inspekcja Weterynaryjna).

Zgodnie z danymi Polskiego Związku Łowieckiego oraz Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, w roku łowieckim 2012/2013 liczba dzików na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wynosiła ponad 282 tys. sztuk.

Liczbę dzików w poszczególnych województwach przedstawia tab. 3.

Województwo	Pogłowie dzików w tysiącach sztuk
Dolnośląskie	26,8
Kujawsko-pomorskie	12,5
Lubelskie	17,8
Lubuskie	20,4
Łódzkie	8,2
Małopolskie	6,2
Mazowieckie	18,8
Opolskie	11,2

Podkarpackie	10,8
Podlaskie	14,4
Pomorskie	20,5
Śląskie	9,7
Świętokrzyskie	5,4
Warmińsko-mazurskie	30,2
Wielkopolskie	28,1
Zachodniopomorskie	41,3
W sumie	282,2

Tab. 3. Liczba dzików w poszczególnych województwach (źródło: PZŁ, GDLP, stan na dzień 10 marca 2013 r.).

4.4.3. Identyfikacja i rejestracja zwierząt oraz gospodarstw

Podstawa prawna:

- 1) ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 204, poz. 1281, z późn. zm.);
- 2) ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz. U. z 2012 r. poz. 86, z późn. zm.);
- 3) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 listopada 2007 r. w sprawie sposobu oznakowania bydła, owiec i kóz oraz świń, określenia wzorów znaków identyfikacyjnych oraz wymagań i warunków technicznych kolczyków dla zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 220, poz. 1635, z późn. zm.).

Oznakowanie świń na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dokonuje się przez założenie kolczyka na lewą małżowinę uszną zwierzęcia lub wytatuowanie w obu małżowinach usznych albo na grzbiecie zwierzęcia numeru siedziby stada, nadanego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt, koszty związane z oznakowaniem świń ponosi ich posiadacz.

Indywidualnego oznakowania świń w strefie IA, o którym mowa w pkt 3.2.4 programu, innych niż powyższe, dokonuje urzędowy lekarz weterynarii przez założenie kolczyka z kolejnym numerem zwierzęcia w stadzie. Kolejny numer zwierzęcia w stadzie musi być wykonany w sposób trwały i czytelny. Koszty związane z indywidualnym oznakowaniem świni w stadzie w takim przypadku ponosi budżet państwa.

4.4.4. Kwalifikacja zwierząt i stad

Została opisana w pkt 3.2.

4.4.5. Zasady przemieszczania zwierząt

Na obszarach, na których podjęto restrykcje, zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, może zostać wprowadzony obowiązek zaopatrywania wszystkich przemieszczanych świń w świadectwo zdrowia, wystawiane przez organ Inspekcji Weterynaryjnej lub upoważnionego przez ten organ urzędowego lekarza weterynarii na podstawie art. 16 lub 18 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 roku o Inspekcji Weterynaryjnej które zawiera, co najmniej:

- a) nazwę organu wydającego świadectwo,
- b) numer świadectwa,
- c) liczbę świń,
- d) numery identyfikacyjne świń,
- e) pochodzenie świń,
- f) miejsce przeznaczenia świń,
- g) środek transportu świń i jego numer rejestracyjny,
- h) poświadczenie o spełnianiu wymagań zdrowotnych dotyczących świń ustalonych w przepisach ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt i przepisach wykonawczych wydanych na jej podstawie,
- i) informację o występowaniu choroby Aujeszky'ego w stadzie pochodzenia świń,
- j) datę, pieczęć i podpis właściwego urzędowego lekarza weterynarii.

Ponadto, na terytorium całego kraju, przemieszczenia świń odbywają się na zasadach określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 2012 r. w sprawie wprowadzenia programu zwalczania i monitorowania choroby Aujeszky'ego u świń (Dz. U. poz. 1440).

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 5 lit. b ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, nadzór nad przemieszczaniem zwierząt sprawuje powiatowy lekarz weterynarii.

4.4.6. Zastosowane badania i plany pobierania

Zostały opisane w pkt 3.2.

4.4.7. Zastosowanie szczepionki i programy szczepień

Nie dotyczy.

4.4.8. Informacje i ocena dotycząca środków bezpieczeństwa biologicznego (zarządzanie i infrastruktura)

Zostały opisane w pkt 3.3.

4.4.9. Środki w przypadku wyniku dodatniego

Zgodnie z § 4 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie zwalczania afrykańskiego pomoru świń, w przypadku stwierdzenia choroby w gospodarstwie, powiatowy lekarz weterynarii wyznacza je jako ognisko choroby oraz:

1) przeprowadza dochodzenie epizootyczne, w tym pobiera, zgodnie z instrukcją diagnostyczną, reprezentatywną liczbę próbek od świń zabitych i wysyła je do badań laboratoryjnych;

2) nakazuje:

a) niezwłoczne zabicie wszystkich świń,

b) zniszczenie:

- zwłok świń,

- materiału biologicznego świń, pobranego w okresie od dnia prawdopodobnego wprowadzenia czynnika zakaźnego do gospodarstwa do dnia stwierdzenia choroby w gospodarstwie,

- mięsa pozyskanego ze świń ubitych w okresie od dnia prawdopodobnego wprowadzenia czynnika zakaźnego do gospodarstwa do dnia stwierdzenia choroby w tym gospodarstwie;

c) zniszczenie przedmiotów i substancji, które mogły zostać skażone, w tym pasz oraz materiałów jednorazowego użytku, stosowanych w szczególności do zabijania, jeżeli jest niemożliwe ich skuteczne odkażenie,

d) czyszczenie i odkażenie, a jeżeli to konieczne także dezynsekcję pomieszczeń, w których przebywały świnie, środków transportu używanych do transportu świń lub ich tusz oraz przedmiotów, sprzętu, ściółki, obornika i gnojowicy, które mogły zostać skażone;

3) wysyła próbki, pobrane zgodnie z instrukcją diagnostyczną, do badań laboratoryjnych w celu określenia serotypu wirusa choroby - w przypadku pierwotnego ogniska choroby.

4.4.10. System odszkodowań dla właścicieli zwierząt poddanych ubojowi i uśmierconych

Odszkodowania wypłaca się zgodnie z art. 49 oraz 57c ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

4.4.11. Kontrola wdrażania programu i sprawozdawczość

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację m.in. program kontroli oraz mający na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby. W przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

5. Korzyści wynikające z realizacji programu

Przeprowadzenie działań objętych niniejszym programem przyczyni się do ochrony terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak również terytorium Unii Europejskiej, przed rozprzestrzenieniem się wirusa ASF. Odpowiednio wczesne wykrycie wirusa pozwoli na podjęcie adekwatnych działań zapobiegających jego rozprzestrzenianiu się, a tym samym ograniczenie strat ekonomicznych z tego tytułu.

6. Dane dotyczące rozwoju epidemiologicznego w ciągu ostatnich pięciu lat

6.1. Rozwój choroby

W lutym 2014 r. potwierdzono dwa przypadki ASF u dzika.

6.1.2. Dane dotyczące zwierząt

Nie dotyczy.

6.2. Dane rozwarstwione dotyczące badań w ramach nadzoru i badań laboratoryjnych

Nie dotyczy.

6.3. Dane dotyczące zakażenia

Nie dotyczy.

6.4. Dane dotyczące statusu pod koniec każdego roku

W 2013 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie stwierdzono ognisk afrykańskiego pomoru świń.

6.5. Dane dotyczące programów szczepień lub leczenia

Nie dotyczy.

6.6. Dane dotyczące dzikiej zwierzyny

6.6.1. Oszacowanie liczebności populacji dzikiej zwierzyny

Dane w pkt 4.4.2.

6.6.2. Nadzór nad chorobami i inne w odniesieniu do dzikiej zwierzyny

Nie dotyczy.

6.6.3. Dane dotyczące szczepień lub leczenia dzikiej zwierzyny

Nie dotyczy.

7. Założenia programu

7.1. Założenia w zakresie badań laboratoryjnych

Rok: 2014 **Choroba:** Afrykański pomór świń **Gatunek zwierząt:** świnie

Region	Rodzaj badania	Populacja docelowa	Rodzaj próbki	Cel	Liczba planowanych badań (zwierzęta)
STREFA I A	PCR	świnie	Krew, narządy	Wykrycie ASF	16 898
STREFA I A	ELISA	świnie	Krew, narządy	Wykrycie ASF	16 898
STREFA I B	PCR	świnie	Krew, narządy	Wykrycie ASF	9 590
STREFA II	PCR	świnie	Krew, narządy	Wykrycie ASF	36 680
RAZEM					80 066

Rok: 2014 Choroba: Afrykański pomór świń Gatunek zwierząt: dziki

Region	Rodzaj badania	Populacja docelowa	Rodzaj próbki	Cel	Liczba planowanych badań (zwierzęta)
STREFA I A	PCR	dziki	Krew, narządy	Wykrycie ASF	8 440
STREFA I A	ELISA	dziki	Krew, narządy	Wykrycie ASF	8 440
STREFA I B	PCR	dziki	Krew, narządy	Wykrycie ASF	760
STREFA I B	ELISA	dziki	Krew, narządy	Wykrycie ASF	40
STREFA II	ELISA	dziki	Krew, narządy	Wykrycie ASF	140
STREFA II	PCR	dziki	Krew, narządy	Wykrycie ASF	140
RAZEM					17 960

7.1.1. Założenia w zakresie badań diagnostycznych

Zostały opisane w pkt 3.2.

7.1.2. Założenia w zakresie badania stad i zwierząt

Zostały opisane w pkt 3.2.

7.2. Założenia w zakresie kwalifikacji stad i zwierząt

Nie dotyczy.

7.3. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia

7.3.1. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia

Nie dotyczy.

7.3.2. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia dzikiej zwierzyny

Nie

dotyczy.

8. Szczegółowa analiza kosztów programu

8.1. Koszty programu prowadzonego w strefie I A rok 2014

Przeznaczenie kosztów	Wyszczególnienie	Ilość jednostek	Koszt jednostkowy w zł	Kwota całkowita w zł	Koszt jednostkowy w euro	Kwota całkowita w euro	Wniosek o dofinansowanie z funduszy unijnych (tak/nie)
1. Badania							
1.1. Koszt pobierania próbek	świnie żywe	18 648 próbek	4,96	92 494,08	1,24	23 123,52	tak
	świnie padłe	13 986 próbek	18,60	260 139,60	4,65	65 034,90	tak
	świnie poddane ubojowi na użytek własny	1 162 próbek	5,12	5 949,44	1,28	1 487,36	tak
	dziki padłe	80 próbek	37,20	2 976,00	9,30	744,00	tak
	dziki odstrzelone	16 800 próbek	9,30	156 240,00	2,33	39 060,00	tak
	Dostarczanie dzików odstrzelonych do badań*	5 000 sztuk	137,10	685 500,00	34,28	171 375,00	nie
1.2. Koszt analizy	koszty dojazdów	451 050 km	0,80	360 840,00	0,20	90 210,00	tak
	Test PCR	25 338 badań	247,00	6 258 486,00	61,75	1 564 621,50	tak
	ELISA	25 338 badań	56,00	1 418 928,00	14,00	354 732,00	tak

2. Badanie kliniczne stad wraz z przeprowadzeniem szkoleń indywidualnych	Koszty pracy	23 316 godzin	41,00	955 956,00	10,25	238 989,00	tak
	Koszty dojazdów	582 900 km	0,80	466 320,00	0,20	116 580,00	
3. Czyszczenie i dezynfekcja	Środki dezynfekcyjne	363 opakowań	652,00	236 676,00	163,00	59 169,00	tak
4. Materiały eksploatacyjne i sprzęt specjalny	Maty dezynfekcyjne	400 sztuk	1 450,00	580 000,00	362,50	145 000,00	tak
5. Inne koszty							
	Koszty wydruku ulotek informacyjnych	50 000 sztuk	0,59	29 500,00	0,15	7 375,00	tak
	Koszty przeprowadzonych szkoleń grupowych	8 szkoleń	1 500,00	12 000,00	375,00	3 000,00	tak
	Koszty banerów informacyjnych	5 sztuk	3 000,00	15 000,00	750,00	3 750,00	tak
	Koszty indywidualnego oznakowania oraz badania klinicznego stad	1 800 godzin	41,00	73 800,00	10,25	18 450,00	tak
	Koszty odszkodowań za zwierzęta ubite lub zabite	30 000 sztuk	350,00	10 500 000,00	87,50	2 625 000,00	tak
	Koszty transportu do	60 000 km	4,20	252 000,00	1,05	63 000,00	

uboju										
Koszt mobilnych urzędzeń do unieszkodliwiania zwłok	3 sztuki	400 000,00	1 200 000,00	100 000,00	300 000,00					tak
RAZEM										
			23 562 805,12		5 890 701,28					

Analiza obejmuje szacunki kosztów ponoszonych w ramach programu. Wszystkie wartości są podane bez VAT. Koszt programu obliczono według kursu euro 4,00 zł zgodnie z wytycznymi Ministra Finansów z dnia 5 listopada 2013 r. dotyczącymi stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw – aktualizacja listopad 2013 r. Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2014 realizacji programu w ramach limitu wydatków właściwej części budżetowej.

* wyłącznie z obszaru objętego ograniczeniami zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem u dzików afrykańskiego pomoru świń (Dz. U. poz. 420).

8.2. Koszty programu prowadzonego w strefie I B rok 2014

Przeznaczenie kosztów	Wyszczególnienie	Ilość jednostek	Koszt jednostkowy w zł	Kwota całkowita w zł	Koszt jednostkowy w euro	Kwota całkowita w euro	Wniosek o dofinansowanie z funduszy unijnych (tak/nie)
1. Badania							
1.1. Koszt pobierania próbek	świnie żywe	5 480 próbek	9,92	54 361,60	2,48	13 590,40	tak
	świnie padłe	4 110 próbek	37,20	152 892,00	9,30	38 223,00	tak
	dziki padłe	80 próbek	37,20	2 976,00	9,30	744,00	tak
	dziki odstrzelone	720 próbek	18,60	13 392,00	4,65	3 348,00	tak
	koszty dojazdów	490 500 km	0,80	392 400,00	0,20	98 100,00	tak
1.2. Koszt analizy	Test PCR	10 350 badań	247,00	2 556 450,00	61,75	639 112,50	tak
	ELISA	40 badań	56,00	2 240,00	14,00	560,00	tak
2. Badanie kliniczne stad wraz z przeprowadzeniem szkoleń indywidualnych	Koszty pracy	4 980 godzin	41,00	204 180,00	10,25	51 045,00	tak
	Koszty dojazdów	56 000 km	0,80	44 800,00	0,20	11 200,00	tak
3. Inne koszty							

	Koszty wydruku ulotek informacyjnych	75 000 sztuk	0,59	44 250,00	0,15	11 062,50	tak
	Koszty przeprowadzonych szkoleń grupowych	18 szkoleń	1 500,00	27 000,00	375,00	6 750,00	tak
	RAZEM			3 494 941,60		873 735,40	

Analiza obejmuje szacunki kosztów ponoszonych w ramach programu. Wszystkie wartości są podane bez VAT. Koszt programu obliczono według kursu euro 4,00 zł zgodnie z wytycznymi Ministra Finansów z dnia 5 listopada 2013 r. dotyczącymi stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw – aktualizacja listopad 2013 r.

Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2014 realizacji programu w ramach limitu wydatków właściwej części budżetowej.

8.3. Koszty programu prowadzonego w strefie II rok 2014

Przeznaczenie kosztów	Wyszczególnienie	Ilość jednostek	Koszt jednostkowy w zł	Kwota całkowita w zł	Koszt jednostkowy w euro	Kwota całkowita w euro	Wniosek o dofinansowanie z funduszy unijnych (tak/nie)
1. Badania							
1.1. Koszt pobierania próbek	świnie żywe	20 960 próbek	9,92	207 923,20	2,48	51 980,80	nie
	świnie padłe	15 720 próbek	37,20	584 784,00	9,30	146 196,00	nie
	dziki padłe	280 próbek	37,20	10 416,00	9,30	2 604,00	nie
1.2. Koszt analizy	koszty dojazdów	269 000 km	0,80	215 200,00	0,20	53 800,00	nie
	Test PCR	36 820 badań	247,00	9 094 540,00	61,75	2 273 635,00	nie
	ELISA	140 badań	56,00	7 840,00	14,00	1 960,00	nie
2. Badanie kliniczne stad wraz z przeprowadzeniem szkoleń indywidualnych	Koszty pracy	19 056 godzin	41,00	781 296,00	10,25	195 324,00	nie
	Koszty dojazdów	214 400 km	0,80	171 520,00	0,20	42 880,00	nie
3. Inne koszty							

	Koszty wydruku ulotek informacyjnych	225 000 sztuk	0,59	132 750,00	0,15	33 187,50	nie
	Koszty przeprowadzonych szkoleń grupowych	279 szkoleń	1 500,00	418 500,00	375,00	104 625,00	nie
	RAZEM			11 624 769,20		2 906 192,30	

Analiza obejmuje szacunki kosztów ponoszonych w ramach programu. Wszystkie wartości są podane bez VAT. Koszt programu obliczono według kursu euro 4,00 zł zgodnie z wytycznymi Ministra Finansów z dnia 5 listopada 2013 r. dotyczącymi stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw – aktualizacja listopad 2013 r. Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2014 realizacji programu w ramach limitu wydatków właściwej części budżetowej.

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wprowadzenia Programu kontroli oraz mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342, z późn. zm.). Działania objęte programem realizuje się w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 r. Jest to kontynuacja działań prowadzonych w roku 2013 zgodnie z Programem mający na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń oraz poszerzenie wiedzy na temat ryzyka wystąpienia tej choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Układ i forma programu są zgodne z wymaganiami decyzji Komisji 2008/425/WE z dnia 25 kwietnia 2008 r. ustanawiającej standardowe wymagania w zakresie przedkładania przez państwa członkowskie krajowych programów zwalczania, kontroli i monitorowania niektórych chorób zwierząt i chorób odzwierzęcych w celu uzyskania finansowania wspólnotowego (Dz. Urz. UE L 159 z 18.06.2008, str. 1, z późn. zm.). Program zawiera również informacje określone w art. 57 ust. 2 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Stosownie do art. 57 ust. 6 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt program został uzgodniony pod względem finansowym z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych oraz pod względem merytorycznym z ministrem właściwym do spraw rolnictwa i rozwoju wsi. Program został przesłany przez Głównego Lekarza Weterynarii do Komisji Europejskiej. W wyniku przeprowadzonych uzgodnień z Komisją Europejską oraz z uwagi na fakt stwierdzenia na terytorium Polski dwóch przypadków ASF u dzika, program został zmieniony w następujący sposób:

- działania opisane w programie zostały ograniczone wyłącznie do 2014 roku (zgodnie ze stanowiskiem KE w trybie nadzwyczajnym, w jakim jest wprowadzony program, nie można procedować programów wieloletnich),

- w związku z wykryciem na terytorium RP dwóch przypadków ASF u dzików i rozszerzeniem działań podejmowanych w programie zmieniono jego tytuł z Program mający na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń oraz poszerzenie wiedzy na temat ryzyka wystąpienia tej choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na Program kontroli oraz mający na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem

wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

- w punkcie 2 oraz 6.4 została dodana informacja o dwóch przypadkach ASF u dzika wykrytych na terytorium Polski oraz przypadkach ASF wykrytych w styczniu 2014 r. na terytorium Litwy oraz dodano informacje o Programie mającym na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń oraz poszerzenie wiedzy na temat ryzyka wystąpienia tej choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na rok 2013,

- do punktu 3 programu dodano treść punktu 5, w której zawarto informację o sposobie wprowadzenia programu, podstawę prawną oraz szacowane ogólne koszty realizacji programu,

- dodano punkt 3.1 zawierający cele programu,

- w punkcie 3.2.1. mając na uwadze decyzję wykonawczą Komisji 2014/178/UE z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie środków kontroli w zakresie zdrowia zwierząt w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń w niektórych państwach członkowskich (Dz. Urz. UE L 95 z 29.03.2014, str. 47) , dokonano nowego podziału terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na strefy wg kryterium zagrożenia wystąpienia ASF,

- w punkcie 3.2.2. zmieniono postanowienia dotyczące uboju na użytek własny w związku z ukazaniem się rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 marca października 2014 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny (Dz. U. poz. 356),

- w punkcie 3.2.2 dodano postanowienie, iż w każdym przypadku zgłoszenia przez właściciela świń sztuki padłej lub zgłoszenia podejrzenia wystąpienia afrykańskiego pomoru świń prowadzone jest badanie kliniczne z pomiarem wewnętrznej ciepłoty ciała świń lub badanie sekcyjne świń znajdujących się w stadzie oraz w razie konieczności pobierane są próbki do badań laboratoryjnych;

- usunięto postanowienie dotyczące pobierania próbek od świń żywych w kierunku ASF prowadzonych w ramach badań kontrolnych w kierunku klasycznego pomoru świń,

- w punkcie 3.2.3 doprecyzowano zasady dotyczące rodzajów pobieranych próbek,

- dodano punkt 3.2.4 w którym określono możliwe do podjęcia inne działania w strefie IA w przypadku stwierdzenia ASF u dzika,

- z punktu 3.3 usunięto postanowienie odnoszące się do zabezpieczenia w roku 2014 przejść granicznych w myjnie do mycia i dezynfekcji kół i podwozi oraz myjni do mycia i dezynfekcji samochodów od zewnątrz,

- dodano punkt 3.4 dotyczący zakupu mobilnych urządzeń służących do unieszkodliwiania zwłok zwierzęcych podejrzanych lub zakażonych afrykańskim pomorem świń,

- w punkcie 3.5 dodano postanowienie o ustawieniu na przejściach granicznych określonych w programie banerów informacyjnych oraz o przekazywaniu informacji o istniejącym zagrożeniu poprzez audycje informacyjne; dookreślono, iż zarówno w ulotkach jak i innych formach przekazywania informacji o ASF należy zwracać szczególną uwagę na informację o przysługujących odszkodowaniach, bioasekuracji, zakazie karmienia świń odpadami gastronomicznymi oraz właściwym zagospodarowaniu zwłok; ww. punkcie dodano także postanowienie, iż ulotki będą dystrybuowane także w ramach wizyt w stadach wraz z przeprowadzeniem szkoleń indywidualnych,

- w punkcie 3.6 wprowadzono zmiany dotyczące grupy docelowej dla której będą przeprowadzane szkolenia; szkolenia będą prowadzone dla podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną przez Inspekcję Weterynaryjną, związaną z produkcją żywności pochodzenia zwierzęcego, pasz oraz rolników i myśliwych; dodatkowo w ww. punkcie dodano postanowienie o przeprowadzaniu szkoleń indywidualnych w ramach wizyt prowadzonych w strefie I.; określono, iż tematyka szkoleń ma obejmować informację o objawach choroby, zgłaszaniu podejrzeń choroby, postępowaniu po zgłoszeniu podejrzenia choroby, przysługujących odszkodowaniach, bioasekuracji, zakazie karmienia świń odpadami gastronomicznymi oraz właściwym zagospodarowaniu zwłok,

- w punkcie 4.4.2 uaktualniono pogłowie świń (stan na kwiecień 2014 r.) oraz pogłowie dzików (stan na rok łowiecki 2012/2013),

- w punkcie 4.4.3 dodano ustawę z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz. U. z 2012 r. poz. 76) oraz dodano informacje dotyczącą indywidualnego oznakowania świń w 10 km obszarze na terenie strefy IA,

- w związku ze zmianami odnoszącymi się do zasięgu terytorialnego stref, w programie dostosowano liczbę pobieranych do badań próbek zarówno od świń żywych, padłych, dzików padłych i odstrzelonych, a co za tym idzie doszło do zmian w kosztach dojazdów, pracy itd.

Właściwą władzą wykonawczą w zakresie realizacji programu są organy Inspekcji Weterynaryjnej, tj. Główny Lekarz Weterynarii, wojewódzki lekarz weterynarii oraz powiatowy lekarz weterynarii.

Afrykański pomór świń (African swine fever – ASF) to groźna, wysoce zakaźna i zaraźliwa choroba wirusowa świń domowych wszystkich ras oraz dzików. Ludzie nie są wrażliwi na zakażenie wirusem ASF, w związku z czym choroba ta nie stwarza zagrożenia dla ich zdrowia i życia. Jednakże, wystąpienie ASF skutkuje przede wszystkim narażeniem danego kraju na ogromne straty finansowe, związane w pierwszej kolejności z całkowitym zablokowaniem możliwości eksportu świń lub wieprzowiny do krajów trzecich, jak również

z brakiem możliwości handlu zwierzętami oraz produktami pochodzenia zwierzęcego wewnątrz Unii Europejskiej. Ponadto, wystąpienie ASF niesie ze sobą konieczność wypłaty odszkodowań za zwierzęta zabite z nakazu organów Inspekcji Weterynaryjnej oraz poniesienia innych kosztów związanych ze zwalczaniem choroby. Strategia walki z chorobą polega na zlikwidowaniu wirusa w jak najkrótszym możliwym czasie. Obejmuje ona m. in. zabicie zwierząt w ognisku choroby i utylizację ich zwłok, kontrolę przemieszczania się zwierząt, ludzi, produktów pochodzenia zwierzęcego oraz sprzętu, oczyszczanie i dezynfekcję skażonych pomieszczeń i sprzętu, prowadzenie dochodzenia epizootycznego, perlustrację mającą na celu określenie zasięgu choroby oraz utworzenie obszarów zapowietrzonych i zagrożonych.

Szczegółowy sposób i tryb zwalczania ASF reguluje rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie zwalczania afrykańskiego pomoru świń.

Najczęstszą przyczyną zakażenia świń jest bezpośredni kontakt ze zwierzętami zakażonymi lub skażonymi odpadkami żywnościowymi. W przypadku obszarów o wysokim zagęszczeniu gospodarstw utrzymujących świnie, rozprzestrzenianie się wirusa między gospodarstwami byłoby stosunkowo łatwe, głównie za pośrednictwem osób odwiedzających dane gospodarstwo lub poprzez skażoną paszę, wodę czy sprzęt wykorzystywany do obsługi zwierząt.

Z uwagi na powyższe uwarunkowania, ASF na terytorium RP podlega obowiązkowi zgłaszania i zwalczania oraz zakazowi szczepień zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie zwalczania afrykańskiego pomoru świń (Dz. U. Nr 159, poz. 1658). Wystąpienie tej choroby podlega ponadto obowiązkowi zgłaszania do Komisji Europejskiej oraz innych państw członkowskich Unii Europejskiej, jak również do Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt (OIE). ASF nie był nigdy wcześniej notowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W 2007 roku wirus afrykańskiego pomoru świń (ASF) rozprzestrzenił się z pierwotnego ogniska w Gruzji na terytorium Europy Wschodniej. Wirus prawdopodobnie został przeniesiony poprzez odpady kuchenne użyte do karmienia świń, pochodzące ze statku płynącego z Afryki, który zawinął do portu w Poti (Gruzja). Po wprowadzeniu wirusa ASF na kontynent europejski, choroba bardzo szybko rozprzestrzeniła się na terytorium Armenii, Azerbejdżanu oraz Federacji Rosyjskiej. W sierpniu 2012 roku ognisko choroby zostało stwierdzone w południowo-wschodniej części Ukrainy. W czerwcu 2013 roku, białoruskie władze weterynaryjne potwierdziły wykrycie afrykańskiego pomoru świń we wsi Czapuń w obwodzie grodzieńskim, 170 km od granicy z Rzeczypospolitą Polską oraz w Witebsku w północno-wschodniej części Białorusi, 450 km od granicy z Rzeczypospolitą Polską. W styczniu 2014 r.

na terytorium Litwy stwierdzono dwa przypadki u dzików, natomiast w lutym 2014 r. na terytorium Polski. Istnieje duże prawdopodobieństwo dalszego szerzenia się wirusa, w szczególności wśród zwierząt wolno żyjących w krajach nadbałtyckich i na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z uwagi na duże kompleksy leśne na granicy między państwami nadbałtyckimi (w tym Polską) a Białorusią oraz znaczący ruch osobowy i tranzytowy między tymi państwami, zwiększający ryzyko nielegalnego przewiezienia produktów żywnościowych skażonych wirusem lub przeniesienia wirusa poprzez środki transportu lub podróźnych.

W związku z powyższym na podstawie ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, a także rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie zwalczania afrykańskiego pomoru świń.

W sierpniu 2013 r. zostały wydane rozporządzenia – aktu prawa miejscowego:

- 1) rozporządzenie nr 2 Wojewody Lubelskiego z dnia 7 sierpnia 2013 r. w sprawie zarządzenia środków w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń na terytorium Białorusi i możliwości jego przeniesienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego poz. 3697);
- 2) rozporządzenie nr 3 Wojewody Mazowieckiego z dnia 9 sierpnia 2013r. w sprawie zarządzenia środków w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń na terytorium Białorusi i możliwości jego przeniesienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego poz. 9208);
- 3) rozporządzenie nr 1/2013 Wojewody Podlaskiego z dnia 8 sierpnia 2013r. w sprawie zarządzenia środków w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń na terytorium Białorusi i możliwości jego przeniesienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego poz. 3184).
- 4) Rozporządzenia te zostały zmienione w listopadzie 2013 r. Określały one środki, których celem było stworzenie szczelnego systemu nad obrotem zwierząt wrażliwych na afrykański pomór świń oraz wszelkich pozyskanych od nich produktów. Wprowadzono m. in.:
- 5) rygorystyczne zasady obrotu świniami i mięsem pozyskiwanym od świń (w tym wprowadzenie świadectw zdrowia przy przemieszczaniu świń, zakaz uboju świń na użytek własny),
- 6) rygorystyczne zasady postępowania z ubocznymi produktami pochodzenia zwierzęcego pozyskanymi od świń,
- 7) rygorystyczne zasady postępowania z produktami pozyskanymi z odstrzelonych dzików,

- 8) wzmocnienie bioasekuracji we wszystkich gospodarstwach, w których utrzymywane są świnię,
- 9) badania laboratoryjne świń (w przypadku zwiększonego odsetka padnięć w stadzie) oraz wszystkich odstrzelonych i padłych dzików.

W związku z wystąpieniem ASF na terytorium Litwy w styczniu 2014 r. w zostały wydane rozporządzenia – aktu prawa miejscowego;

- 1) rozporządzenie nr 3 Wojewody Lubelskiego z dnia 21 lutego 2014r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zarządzenia środków w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zagrożeniem wystąpienia afrykańskiego pomoru świń na obszarze przekraczającym obszar jednego powiatu (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego poz. 831);
- 2) rozporządzenie nr 1 Wojewody Mazowieckiego z dnia 14 lutego 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zarządzenia środków w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń na terytorium Białorusi i Litwy oraz możliwości jego przeniesienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego poz. 1540);
- 3) rozporządzenie nr 2/2014 Wojewody Podlaskiego z dnia 20 lutego 2014 r. w sprawie zarządzenia środków w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zagrożeniem wystąpienia afrykańskiego pomoru świń na obszarze przekraczającym obszar jednego powiatu (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego poz. 806).

W ww. rozporządzeniach rozszerzono katalog środków ochronnych o zakaz wwożenia skór, trofeów oraz mięsa dzików i produktów pozyskanych od dzików na teren gospodarstw, w których utrzymywane są świnię, wprowadzenie ograniczenia wejścia do pomieszczeń, w których utrzymywane są świnię przez myśliwych i inne osoby, mogące mieć kontakt z dzikami oraz przemieszczania tam innych przedmiotów mogących przenieść wirus afrykańskiego pomoru świń, a także obowiązek wzmocnienia środków bioasekuracji w gospodarstwach. Mając na względzie, iż te same działania należało wprowadzić na terenie powiatu gołdapskiego, Powiatowy Lekarz Weterynarii w Gołdapi wydał rozporządzenie zawierające ww. nakazy i zakazy z uwagi na fakt graniczenia terenu tego powiatu z Litwą.

Powyższe rozporządzenia, po wykryciu dwóch przypadków ASF u dzika w lutym 2014 roku na terytorium Polski, zostały zastąpione rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem u dzików afrykańskiego pomoru świń (Dz. U. poz. 247, z późn. zm.). W dniu 29 marca br. opublikowano decyzję wykonawczą Komisji 2014/178/UE z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie środków kontroli

w zakresie zdrowia zwierząt w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń w niektórych państwach członkowskich (Dz. Urz. UE L 95 z 29.03.2014, str. 47). Decyzja ta zastępuje decyzje dotyczące Litwy (2014/93/UE) i Polski (2014/134/UE) i wprowadza jednolity wykaz środków zwalczania afrykańskiego pomoru świń na obszarach, jakie zostały wskazane w załączniku do decyzji. W ww. decyzji zmniejszono obszar objęty ograniczeniami. W związku z powyższym wydane zostało rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem u dzików afrykańskiego pomoru świń (Dz. U. poz. 420).

W związku z niestabilną sytuacją związaną z ASF na terytorium Federacji Rosyjskiej oraz Białorusi, oraz wystąpieniem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i Litwy przypadków afrykańskiego pomoru świń u dzików istnieje potrzeba wprowadzenia Programu kontroli oraz mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Program obejmuje następujące działania:

- 1) badania laboratoryjne przeprowadzane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) zakup mobilnych urządzeń służących do unieszkodliwienia zwłok zwierzęcych podejrzanych lub zakażonych afrykańskim pomorem świń (zawarty w programie po sugestiach Rady Sanitarno-Epizootycznej – organu doradczo opiniotwórczego Głównego Lekarza Weterynarii, iż w przypadku małej ilości zwłok można spalić je w gospodarstwie);
- 3) możliwość dokonania selektywnego uboju lub zabicia świń w strefie I A w przypadku wystąpienia choroby u dzików,
- 4) nadzór bierny nad gospodarstwami w strefie I A;
- 5) wzmocnienie środków bioasekuracji na drogowych przejściach granicznych z Białorusią (drogowe przejścia graniczne w: Kuźnicy Białostockiej, Bobrownikach, Kukurykach i Terespolu) i Ukrainą (drogowe przejście graniczne w Dorohusku);
- 6) prowadzenie kampanii informacyjnej dla podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną przez Inspekcję Weterynaryjną, związaną z produkcją żywności pochodzenia zwierzęcego oraz pasz, rolników, myśliwych, władz samorządowych oraz społeczeństwa, mającej za zadanie podnieść świadomość oraz uwrażliwić społeczeństwo na zagrożenie, jakie wynika z wystąpienia przypadków ASF na terytorium Polski;
- 7) prowadzenie szkoleń dla podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną przez Inspekcję Weterynaryjną, związaną z produkcją żywności pochodzenia

zwierzęcego, pasz oraz rolników i myśliwych mających za zadanie przekazać wiedzę odnośnie afrykańskiego pomoru świń.

W powyższym programie został także określony nakaz odnoszący się do prowadzenia przez rolników utrzymujących w strefie I A świnię, stałego monitorowania zdrowia zwierząt. Nakaz ten, który został zawarty w programie na wniosek Komisji Europejskiej, nakierowany jest na wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń.

W dniu 18 marca br., na posiedzeniu Stałego Komitetu ds. Łańcucha Żywnościowego i Zdrowia Zwierząt, przegłosowana została decyzja wykonawcza Komisji odnośnie wkładu finansowego Unii dla wdrożenia nadzoru oraz innych środków kontrolnych wprowadzonych na terytorium Estonii, Łotwy, Litwy i Polski w związku z afrykańskim pomorem świń.

Zgodnie z ww. decyzją koszty realizacji programu w strefie I podlegają współfinansowaniu ze środków Komisji Europejskiej, przy czym kwota współfinansowania wyniesie 50% poniesionych kosztów na realizację następujących działań:

- 1) Pobieranie próbek od świń;
- 2) Pobieranie próbek od dzików padłych i odstrzelonych;
- 3) Badania testem ELISA;
- 4) Badania metodą PCR;
- 5) Zakup sprzętu i środków dezynfekcyjnych służących do czyszczenia i dezynfekcji – nie więcej niż 102 100 euro;
- 6) Zakup sprzętu wykorzystywanego do utylizacji zwłok zwierzęcych- nie więcej niż 150 000 euro;
- 7) Kampania informacyjna- nie więcej niż 11 250 euro.

Dodatkowo KE będzie współfinansowała 30% kosztów poniesionych w ramach wypłaty odszkodowań za zwierzęta ubite lub zabite w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń u dzików (nie więcej niż 337 500 euro).

Zgodnie z art. 1 ww. decyzji, współfinansowaniu podlegać będą koszty poniesione na zabezpieczenie terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przed afrykańskim pomorem świń poczynając od dnia 1 stycznia do 31 grudnia 2014 roku.

Proponuje się zatem, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie w dniu następującym po dniu ogłoszenia. Należy podkreślić, że program ten ma duże znaczenie dla Polski jako jednego z największych producentów trzody chlewnej w Unii Europejskiej, ma tym samym również duże znaczenie dla gospodarki narodowej.

Ponadto program jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej. Tym samym niewdrożenie w odpowiednim terminie projektu rozporządzenia spowoduje zmniejszenie lub wstrzymanie dofinansowania z Unii Europejskiej.

Należy zatem uznać, że za takim terminem wejścia w życie projektowanego rozporządzenia przemawia ważny interes społeczny i ważny interes państwa, a zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie.

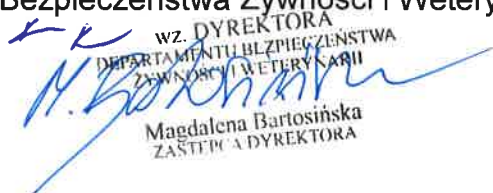
Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych, wobec czego nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.), projekt rozporządzenia został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji.

Projekt rozporządzenia został ujęty w Wykazie prac legislacyjnych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Opracowano w Departamencie
Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii:

wz. DYREKTORA
DEPARTAMENTU BEZPIECZEŃSTWA
ŻYWNOSCI I WETERYNARII
Magdalena Bartosińska
ZASTĘPCA DYREKTORA

Akceptował

PODSEKRETARZ STANU
Tadeusz Nalewajek

Za zgodność pod względem
prawnym i redakcyjnym:

Z-ca DYREKTORA
Departamentu Prawno-Legislacyjnego

Adam Dybala
Departamentu
Prawno-Legislacyjnego

Grzegorz Wykowski

<p>Nazwa projektu Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wprowadzenia programu kontroli oraz mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Tadeusz Nalewajk Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu</p>	<p>Data sporządzenia 03.04.2014 r.</p> <p>Źródło: Upoważnienie ustawowe</p> <p>Nr w wykazie prac</p>
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Zapewnienie bezpieczeństwa epizootycznego populacji świń i dzików na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej a co za tym idzie ochrona terytorium RP oraz terytorium Unii Europejskiej przed rozprzestrzenieniem się wirusa ASF. Uzyskanie współfinansowania ze środków UE działań opisanych w programie.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Działania takie jak: badania laboratoryjne świń i dzików, kontrole w gospodarstwach, wprowadzenie środków bioasekuracji na przejściach granicznych, akcja informacyjna oraz szkolenia dają możliwość szybkiego reagowania na stałe zagrożenie jakim jest afrykański pomór świń.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Ochrona terytorium Unii Europejskiej przed rozprzestrzenieniem się wirusa ASF. Analogiczne programy podejmujące działania związane z wystąpieniem lub zagrożeniem afrykańskim pomorem świń prowadzone są na terytorium Litwy, Łotwy i Estonii.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
posiadacze świń			
myśliwi			
organy Inspekcji Weterynaryjnej, zarówno bezpośrednio zaangażowane w realizację programu – powiatowych i wojewódzkich lekarzy weterynarii, jak również organ nadzorujący realizację programu – Główny Lekarz Weterynarii			
lekarze weterynarii wyznaczeni do wykonywania czynności urzędowych, w tym do badania świń przeznaczonych do uboju i mięsa z tych zwierząt			
zarządcy przejść granicznych			
laboratoria wyznaczone www.infortex.pl			

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Ze względu na pilny charakter regulowanych spraw związanych z koniecznością wdrożenia środków zapobiegających zawleczeniu afrykańskiego pomoru świń na większe terytorium kraju, projekt rozporządzenia nie został przekazany do konsultacji społecznych.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]												
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)	
Dochody ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Wydatki ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Saldo ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													

Źródła finansowania

Finansowanie programu odbywa się ze środków budżetowych określonych w części 83 – rezerwy celowe, działu 758 – różne rozliczenia, rozdziału 75818 – rezerwy ogólne i celowe poz. 12, przeznaczonej na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt (w tym finansowanie programów zwalczania chorób zakaźnych zwierząt), badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach, finansowanie zadań zleconych przez Komisję Europejską oraz dofinansowanie kosztów realizacji zadań Inspekcji Weterynaryjnej oraz w części 85 – budżety wojewodów działu 010 – rolnictwo i łowiectwo rozdziału 01022 – zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego w ustawie budżetowej na rok 2014.

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

W załączeniu kalkulacja kosztów

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki							
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)	
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa								
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw								
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe (dodaj/usuń)								
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Projektowane rozporządzenie będzie miało korzystny wpływ na zapewnienie bezpieczeństwa epizootycznego populacji świń i dzików na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a tym samym na funkcjonowanie gospodarstw i przedsiębiorstw związanych z branżą mięsną, co przyczyni się do utrzymania ich							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw								

	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	konkurencyjności na rynku unijnym i rynkach państw trzecich. Badania laboratoryjne przeprowadzone w ramach programu pozwolą na wczesne wykrycie wirusa ASF, co umożliwi niezwłoczne zastosowanie środków administracyjnych przewidzianych w przepisach o zwalczaniu tej choroby, w celu likwidacji jej ognisk. Pozwoli to na minimalizację strat wynikających z zamknięcia rynku unijnego i rynków państw trzecich oraz konieczności wykonania przez posiadaczy świń nałożonych nakazów i zakazów.
Niemierzalne	(dodaj/usuń)	
	(dodaj/usuń)	

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	W dniu 18 marca br., na posiedzeniu Stałego Komitetu ds. Łańcucha Żywnościowego i Zdrowia Zwierząt, przegłosowana została decyzja wykonawcza Komisji odnośnie wkładu finansowego Unii dla wdrożenia nadzoru oraz innych środków kontrolnych wprowadzonych na terytorium Estonii, Łotwy, Litwy i Polski w związku z afrykańskim pomorem świń. Zgodnie z ww. decyzją wkład finansowy przyznany Polsce wynosi 1 341 000 euro.
--	--

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☐ nie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy

Komentarz:

9. Wpływ na rynek pracy

Realizacja programu, po wprowadzeniu go w życie projektowanym rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, nie będzie wymagać zatrudnienia dodatkowych pracowników w powiatowych i wojewódzkich inspektoratach weterynarii oraz w Głównym Inspektoracie Weterynarii. Pobieranie próbek do badań laboratoryjnych będzie wykonywane przez urzędowych lekarzy weterynarii. Wykonywanie pozostałych zadań przewidzianych w programie będzie realizowane przez urzędowych lekarzy weterynarii lub pracowników innych organów administracji publicznej.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:	☐ demografia ☐ mienie państwowe	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
--	--	---

Omówienie wpływu	Wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie będzie miało bezpośredniego wpływu na sytuację i rozwój regionalny. Wprowadzenie w życie Programu będzie miało pośrednio pozytywny wpływ na sytuację i rozwój regionów, gdyż umożliwi uniknięcie strat gospodarczych wynikających ze zmniejszenia produkcji oraz zmobilizuje podmioty gospodarcze do większej dbałości o stan zdrowia utrzymywanych świń oraz podwyższenie standardów bioasekuracji w gospodarstwach.
------------------	---

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Kalkulacja kosztów